

М.С. Вишнеvsька<sup>1</sup>, Л.І. Вишнеvsька<sup>2</sup>, К.О. Хохлова<sup>2</sup>

### МАРКЕТИНГ ЛІКАРСЬКОЇ ТЕРАПІЇ В УРОЛОГІЇ

<sup>1</sup>ТОВ «ДКП «Фармацевтична фабрика», м. Житомир,

<sup>2</sup>Національний фармацевтичний університет, м. Харків

**Ключові слова:** маркетинговий аналіз, асортимент, фармацевтичний ринок, урологія.

**Ключевые слова:** маркетинговий анализ, ассортимент, фармацевтический рынок, урология.

**Key words:** marketing research, range, pharmaceutical market, urology.

Порівняльна характеристика досліджуваних препаратів з використанням методу мінімізації витрат показала, що при курсі лікування тривалістю 5 днів вигіднішим є препарат урохол, флакон-крапельниця 25 мл (1 флакон – 12,5 грн.). Для курсу лікування тривалістю 30 днів – урохол у флаконах-крапельницях 40 мл при максимальному дозуванні – 29,58 грн. (2 флакони), при мінімальному – 14,79 грн. (1 флакон). За період 1–2 кв. 2009 р. в Україні спостерігалась тенденція до переходу покупців на дешевші упаковки й аналоги або на ті самі препарати у меншому дозуванні чи меншому фасуванні, що доведено нами на прикладі 2-х комплексних рослинних препаратів.

Сравнительная характеристика исследуемых препаратов с использованием метода минимизации затрат показала, что при курсе лечения продолжительностью 5 суток более выгодным является препарат урохол, флакон-капельница 25 мл (1 флакон – 12,5 грн.). Для курса лечения продолжительностью 30 дней – урохол во флаконах-капельницах 40 мл при максимальном дозировании – 29,58 грн. (2 флакона), при минимальном 14,79 грн. (1 флакон). За период 1–2 кв. 2009 г. в Украине наблюдалась тенденция к переходу покупателей на более дешевые упаковки и аналоги или на те же препараты в меньшей дозировке или в меньшей фасовке, что доказано нами на примере 2-х комплексных растительных препаратов.

The comparison drugs characteristics was investigated by cost minimization analysis, which showed, that the most lucrative drug is Urochol, dropping bottle 25 ml (1 bottle, 12,5 UAH) for course of treatment of 5 days; the most lucrative drug for course of treatment of 30 days by maximum dosage is Urochol, dropping bottle 40 ml (2 bottle, 29,58 UAH) and by minimum dosage - 1 bottle, 14,79 UAH. The tendency of conversion of customers to cheaper packaging and analogs or the same drugs in lesser dosing or lesser packing was observed over a period of 1–2 quarters of 2009 year in Ukraine. This was proved by us at the comparative evaluation of two complex herbal drugs.

Інфекційно-запальні захворювання нирок, сечовивідних і статевих шляхів є частими захворюваннями, що за відсутності лікування або його неефективності призводять до тяжких наслідків: розвитку хронічної ниркової недостатності, патології вагітності, безпліддя. З одного боку, фактори вірулентності збудників, а з іншого, цілісність різнопланових механізмів захисту господаря визначають перебіг і прогноз інфекційно-запального процесу [1,5].

Запальний процес розвивається внаслідок проникнення патогену в організм, й за відповідного стану імунної системи відбувається елімінація збудника або його адсорбція на чутливих клітинах. Першочергову бар'єрну роль відіграють протективні механізми місцевого імунітету. Результати досліджень імунопатогенезу урогенітальних інфекцій за останнє десятиріччя дозволили розкрити певні особливості тонких механізмів імунної відповіді за наявності збудників різного таксономічного походження. Проте, при вивченні імунопатогенезу урогенітальних інфекцій далеко не завжди вдається зафіксувати ті чи інші зрушення при дослідженні системного імунітету. Це зумовлено тим, що запальний процес є локалізованим, і саме система імунітету слизових оболонок реагує в першу чергу [4,7].

Основу місцевого імунітету слизових оболонок забезпечують численні клітинні й гуморальні фактори. Клітинні фактори включають фагоцити (моноцити, макрофаги, нейтрофіли) та клітини природної цитотоксичності (природні кілери і деякі субпопуляції моноцитів, макрофагів і нейтрофілів). До гуморальних факторів природної резистентності належать

система комплементу, неспецифічні імуноглобуліни, лізоцим, інтерферони, трансферин, лактоферин, лімфокіни тощо.

В умовах пошкодження структури епітелію фактори резистентності не забезпечують елімінацію патогенів. Система місцевого імунітету людини виявляється недостатньо ефективною проти агресії мікроорганізмів, що викликають запалення в органах сечостатевої сфери. Збудники проникають у слизовий і підслизовий шари оболонки (сечового міхура, піхви та ін.), тим самим активуючи механізми захисту, що виявляється посиленням міграції фагоцитуючих клітин, підвищенням їх функціональної активності, індукцією секреції гуморальних факторів. Все це спрямовано на знищення чужорідного матеріалу без залучення специфічних механізмів захисту. Нерідко патологічні зміни супроводжуються тривалим пригніченням природної резистентності макроорганізму, що може призвести до хронізації захворювання, але спрямованість цього процесу може залежати від біологічних властивостей збудників, й на сьогодні ця проблема залишається ще не висвітленою.

Зниження захисних властивостей слизової оболонки геніталій дає можливість збудникам проникати в уретру, сечовий міхур, нирки і, за наявності обструкції, виявляти більш виражений запальний процес.

#### МЕТА РОБОТИ

Пошук нових методів лікування інфекційно-запальних захворювань нирок, сечовивідних і статевих шляхів, розробка, виробництво і впровадження в практику ефективних оригінальних лікарських препаратів.

## МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розглянуто й проаналізовано Довідник лікарських засобів України 2009 р., що містить повний перелік лікарських засобів, дозволених для застосування в Україні за станом на 01.03.2009 р., прайс-листи «Щотижневика «Аптека» та Компендіум 2009[2,3]

Об'єктом дослідження були оптові пропозиції виробників і постачальників фармацевтичної продукції, наявні у прайс-листах спеціалізованого періодичного видання «Щотижневик Аптека» за березень 2010 р. і Компендіум 2009 р[3,6]

Згідно класифікаційної системи АТС, структура групи G04B (інші засоби, що застосовуються в урології, включаючи спазмолітики) така:

G04B C – засоби, що сприяють розчиненню сечових конкрементів;

G04B D – спазмолітики, що діють на сечові шляхи;

G04B E – засоби, що застосовуються при еректильній дисфункції;

G04B X – різні препарати, включаючи комбінації (рис. 1).

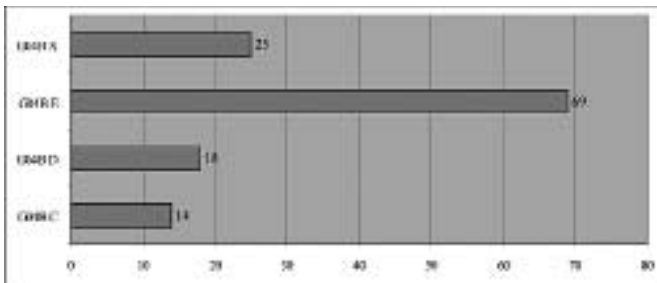


Рис. 1. Складові фармакологічної групи G 04 B.

Детальніше розглянуто фармакотерапевтичну групу – спазмолітики, що діють на сечові шляхи, код АТС G04B D20\*\*, що включає препарат урохол. До цієї групи належить 3 препарати в 4 лікарських формах, усі вітчизняного виробництва (табл. 1).

Таблиця 1

### Асортимент фармакотерапевтичної групи, код АТС G04B D20

Торгова назва препарату	Фірма-виробник	Країна-виробник	Форма випуску
Урохол	ТОВ «ДКП «Фармацевтична фабрика»	м. Житомир, Україна	Краплі оральні, фл. 25 мл, №1; фл. 40 мл, №1
Енуран	ЗАТ «Національна гомеопатична спілка»	м. Київ, Україна	Гранули, пенал-полімер, 10 г
Уролесан	АТ «Артеріум Корпорація»	м. Львів, Україна	Сироп, банка 90 мл; склянка 90 мл; фл. 180 мл
Уролесан	АТ «Артеріум Корпорація»	м. Львів, Україна	Рідина, фл.-крап. 25 мл

Ці препарати винесені в окрему підгрупу за наявності у їх складі рослинних компонентів, що зумовлюють терапевтичну дію лікарських засобів.

Гранули енуран є гомеопатичним засобом, тому в якості препарату порівняння для урохолу (Житомирська ФФ, Україна, краплі оральні) обрано уролесан, рідина (АТ «Галічфарм», Україна). Обидва препарати отримані з лікарської

рослинної сировини. Порівняльну характеристику урохолу й уролесану наведено в таблиці 2.

Далі проведено фармакоеконімічне дослідження фітотерапевтичних лікарських засобів, що використовуються для лікування сечо- і жовчокам'яної хвороби, гострих і підгострих калькульозних пієлонефритів і холециститів, дискінезії жовчних шляхів, з використанням методу фармакоеконімічного аналізу – *Аналіз мінімізації витрат (cost minimization analysis)*, який передбачає вибір медичної технології з мінімальними витратами шляхом порівняння вартості в грошовому вираженні лікарських препаратів за умови їх однакової клінічної ефективності.

Порівняльна характеристика обраних препаратів з використанням методу мінімізації витрат показала дешевший з медичних препаратів з рівною клінічною ефективністю для економії коштів пацієнта і держави.

Експериментально визначено кількість крапель у досліджуваних препаратах. В 1 мл препарату уролесан міститься 40 крапель, в 1 мл препарату урохол – 30 крапель. Урохол випускається у флаконах-крапельницях різної місткості (25 і 40 мл), що є зручним для покупця при виборі препарату, в залежності від тривалості призначеної терапії. Наприклад, при курсі лікування тривалістю 5 днів вигідним вибором є препарат урохол, флакон-крапельниця 25 мл (1 флакон – 12,5 грн.), препарат уролесан, такої самої місткості коштуватиме на 3,5 грн. дорожче (16,41 грн.). Однак, при тривалому курсі лікування препарат урохол, краплі оральні по 25 мл є дорожчим за урохол, краплі оральні 40 мл, і уролесан, рідина, 25 мл, й коштуватиме при мінімальному дозуванні 25 грн. (2 флакони), при максимальному – 37,5 грн. (3 флакони) (табл. 3).

Отже, найбільш оптимальним препаратом в аспекті метода мінімізації витрат для курсу лікування тривалістю 30 днів є урохол у флаконах-крапельницях 40 мл при максимальному дозуванні – 29,58 грн. (2 флакони), при мінімальному – 14,79 грн. (1 флакон).

Також розглянуто роздрібний сегмент фармацевтичного ринку України за 1–2 кв. 2009 р. За рейтингом показників продажів названа група посідає 6 місце серед інших АТС-груп. Показники продажів препаратів групи G (1 рівень) – засоби, що впливають на сечостатеву систему, статеві гормони, – за 1–2 кв. 2009 р. наведено в таблиці 4.

Як видно з даних таблиці 4, за період 1–2 кв. 2009 року спостерігалось зменшення середньої ціни упаковки препаратів групи G на 6,7% (з 6,82 у. о. до 6,37 у. о.), що свідчить про перехід покупців на дешевші упаковки чи аналоги або ті ж препарати, але у меншому дозуванні чи фасуванні. У результаті зниження продажів у вартісному еквіваленті було більшим, ніж у натуральному. Така тенденція більш характерна для ОТС-препаратів. Отримані результати свідчать, що населення України потребує доступніших вітчизняних препаратів.

## ВИСНОВКИ

Порівняльна характеристика досліджуваних препаратів з використанням методу мінімізації витрат показала, що при курсі лікування тривалістю 5 днів найвигіднішим є препарат урохол, Житомирська ФФ, Україна, краплі оральні флакон-крапельниця 25 мл (1 флакон – 12,5 грн.).



Порівняльна характеристика урохолу й уролесану

Показники препаратів	Торгова назва препаратів	
	Урохол	Уролесан
Склад	1 мл препарату містить водно-спиртовий екстракт (1:1) з суміші моркви дикої плодів 0,2 г, ортосифону тичинкового листа 0,18 г, споришу трави 0,15 г, кукурудзи стовпчиків з приймочками 0,12 г, бузини чорної квітів 0,1 г, хвоща польового трави 0,1 г, хмелю суплідь 0,5г, берези бруньок 0,05 г, звіробою трави 0,04 г, м'яти перцевої листа 0,01 г; допоміжна речовина етанол 40%	1 мл препарату містить олії ялиці 0,0676 г, олії м'яти перцевої 0,0169 г, олії рицинової 0,09295 г, плодів моркви дикої екстракту рідкого 0,19435 г, шишок хмелю екстракту рідкого 0,2788 г, трави материнки екстракту рідкого 0,19295 г; допоміжна речовина трилон Б
Лікарська форма	Краплі оральні	Рідина
Спосіб застосування	Дорослі та діти, старші 12 років, приймають перед їжею по 10–20 крап., розводячи невеликою кількістю води, тричі на добу. Курс лікування залежить від тяжкості перебігу захворювання, а також від характеру супутньої терапії і триває від 5 днів до 1 місяця. За необхідності курс терапії можна повторити	Приймають внутрішньо, перед їжею, дорослі – по 8–10 крап. (на цукор) тричі на добу. Тривалість прийому становить 5–30 днів. За необхідності можливі повторні курси. При печінкових і ниркових коліках разова доза становить 15–20 крапель. Дози для дітей 7–14 років – по 5–6 крапель (на цукор) тричі на добу
Показання до застосування	Сечокам'яна та жовчокам'яна хвороба, сольові діатези, гострі та підгострі калькульозні піелонефрити і холецистити, дискінезія жовчних шляхів (у складі комплексної терапії)	Сечо- та жовчокам'яна хвороба, гострі та підгострі калькульозні піелонефрити і холецистити, дискінезія жовчних шляхів

Таблиця 3

Порівняльна характеристика препаратів за методом мінімізації витрат

№ з/п	Назва препарату	Вартість упаковки, грн.	Добова доза	Вартість 1 дози, грн.	Вартість доб. дози, грн.	Курс лікування			
						5 днів		30 днів	
						кількість, флакони	вартість, грн.	кількість, флакони	вартість, грн.
1.	Урохол, краплі оральні по 25, 40 мл у флаконах-крапельницях	12,5	по 10–20 крапель*3	0,16	0,49	1	12,50	2	25
				0,33	1	1		3	37,5
		14,79	по 10–20 крапель*3	0,12	0,36	1	14,79	1	14,79
				0,24	0,74	1		2	29,58
2.	Уролесан, рідина по 25 мл у флаконах-крапельницях	16,41	8–10 крапель*3	0,131	0,393	1	16,41	1	16,41
				0,164	0,492	1		1	
			15–20 крапель*3	0,246	0,738	1	16,41	2	32,82
				0,328	0,985				

Таблиця 4

Показники продажів препаратів групи G за 1–2 кв. 2009 р.

У вартісних показниках			У натуральних показниках		
Темп приросту продажів 1–2 кв. 2009 р./1–2 кв. 2008 р., %	Ринкова доля групи G за 1–2 кв. 2009 р., %	Темп приросту ринкової долі групи G 1–2 кв. 2009 р./1–2 кв. 2008 р., %	Темп приросту продажів 1–2 кв. 2009 р./1–2 кв. 2008 р., %	Ринкова доля групи G за 1–2 кв. 2009 р., %	Темп приросту ринкової долі групи G 1–2 кв. 2009 р./1–2 кв. 2008 р., %
-31,3	7,2	0,5	-26,3	2,2	-10,4

Для курсу лікування тривалістю 30 днів вигіднішим також є препарат урохол у флаконах-крапельницях 40 мл при максимальному дозуванні – 29,58 грн. (2 флакони), при мінімальному – 14,79 грн. (1 флакон).

За період 1–2 кв. 2009 р. в Україні спостерігалась тенденція до переходу покупців на дешевші упаковки й аналоги або на ті ж препарати, але у меншому дозуванні чи фасуванні, що було доведено на прикладі 2-х комплексних рослинних препаратів для урології.

**ЛІТЕРАТУРА**

1. Беляков И.М. Иммуная система слизистых / И.М. Беляков // Иммунология. – 1997. – №4. – С. 7–13.
2. Електронна версія Довідника лікарських засобів, яка містить перелік лікарських засобів, дозволених для застосування в

3. Україні станом на 01.03.2009 р. Компендиум 2009 – лекарственные препараты / Под ред. В.Н. Коваленко, А.П. Викторова. – К.: МОРИОН, 2009. – 2270 с.
4. Руденко А.В. Роль местного иммунитета при инфекциях, передающихся половым путем / А.В. Руденко, В.Т. Кружиков, О.В. Ромащенко [та ін.] // Анналы Мечниковского института. – 2003. – №4–5. – С. 109.
5. Тиктинский О.Л. Пиелонефриты / О.Л. Тиктинский, С.Н. Калинин – СПб: СПб МАПО, Медиа Пресс, 1996. – 101 с.
6. Фармацевтический рынок Украины за 1–2 кв. 2009 года по данным Фармацевтической маркетинговой группы Бизнес-Кредит – Режим доступа: <http://www.bck.com.ua/index.php?cnf=analytic&onews=98356>.
7. Quayle A.J. The innate and early immune response to pathogen challenge in the female genital tract and the pivotal role of epithelial cells / A.J. Quayle // J. Reprod. Immunol.– 2002.– Vol. 57, №1–2. – P. 61–79.

**Відомості про авторів:**

Вишневецька М.С., перший заступник директора ТОВ «ДКП «Фармацевтична фабрика».  
 Вишневецька Л.І., д. фарм. н., доцент каф. якості, стандартизації та сертифікації ліків ІПКСФ НФаУ.  
 Хохлова К.О., старший лаборант, провізор-інтерн ІПКСФ НФаУ.  
**Адреса для листування:**  
 Вишневецька Лілія Іванівна.61029, м. Харків, пр. Тракторобудівників, 85-в /101.  
 E-mail:lilya-vishn@rambler.ru. Тел: (050) 570 34 65